

Le Horla เรื่องผี หรือ มนุษย์นอกโลก ของ โมปัสซองต์

จุฑารัตน์ เบญจฤทธิ์*

Le Horla เป็นเรื่องเล่าฟองตาสติก (récit fantastique) ซึ่งได้รับการยกย่องว่าเป็นผลงานชิ้นเอกของกียี เดอ โมปัสซองต์ (Guy de Maupassant) และมีผู้นำไปเป็นหัวข้อศึกษามากที่สุด งานฟองตาสติกของเขานั้นมิได้มาจากจินตนาการล้วน แต่เกิดจากความหวาดวิตกภายในจิตใจของเขาเอง เรื่องของเขาจึงมีเอกลักษณ์ที่เป็นลักษณะเฉพาะของนักประพันธ์ เนื่องจากเป็นประจักษ์พยานแห่งความรู้สึกซึ่งมาจากประสบการณ์ในชีวิตจริง โมปัสซองต์ใช้งานเขียนเพื่อค้นหาความเป็นอัตลักษณ์ (identité) ของตนเอง ผลงานของเขาจึงไม่อาจแยกออกจากชีวประวัติและแนวความคิดที่ครอบงำเขาได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงที่เขาเริ่มมีอาการกำเริบทางประสาทตั้งแต่ปี ค.ศ. 1880 เป็นต้นมา จนกระทั่งถึงปี ค.ศ. 1890 ซึ่งเป็นปีที่เขาได้เขียน *Qui sait?* อันเป็นผลงานชิ้นสุดท้ายก่อนถึงแก่กรรม *Le Horla* เป็นเรื่องที่เขียนระหว่างปี ค.ศ. 1886-ค.ศ. 1887 ซึ่งแสดงให้เห็นถึงวิวัฒนาการทางด้านการเขียนของนักประพันธ์ และยังเป็นกระจกสะท้อนให้เห็นถึงสภาวะความแปลกแยก (aliénation) ทางบุคลิกภาพ ซึ่งได้นำทั้งตัวละครและผู้ประพันธ์ไปสู่จุดจบในที่สุด

*รองศาสตราจารย์ ดร. ประจำภาควิชาภาษาฝรั่งเศส คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

I. จาก *Lettre d'un fou* มาสู่ *Le Horla*

ถึงแม้ว่าโมปาสของต์จะมีผลงานวรรณกรรมประเภทอื่น ๆ จำนวนมากมาย ไม่ว่าจะเป็นกวีนิพนธ์ นวนิยาย หรือเรื่องสั้นแนวสัจนิยมก็ตาม แต่เขาก็เป็นผู้ที่สนใจศึกษาเนื้อหาและรูปแบบของวรรณกรรมฟองตาสติกในศตวรรษที่ 19 อย่างลึกซึ้ง เขาได้เขียนบทความวิจารณ์ต่าง ๆ ซึ่งเกี่ยวข้องกับงานฟองตาสติกในสมัยนั้น ใน *Adieu mystères* (ค.ศ. 1881) โมปาสของต์กล่าวถึงความเปลี่ยนแปลงทางสังคมในยุคนั้นซึ่งเป็นยุคที่สิ่งลึกลับต่าง ๆ กำลังจะสูญไปเนื่องจากการนำวิทยาการทางวิทยาศาสตร์มาอธิบายธรรมชาติ ทำให้สิ่งเหนือธรรมชาติกำลังถดถอยลง ดังนั้น กวีต่าง ๆ จึงควรหันมาสนใจกับการเขียนเรื่องแนวมหัศจรรย์แบบใหม่¹ ต่อมา ใน *Le Fantastique* (ค.ศ. 1883)² เขากล่าวว่า ผู้คนกำลังจะเลิกเชื่อสิ่งเหนือธรรมชาติ อีกทั้งความกลัวในสิ่งซึ่งไม่ปรากฏในความเป็นจริง (irréel) กำลังจะหมดไป นอกจากนี้ จินตนาการก็กำลังถดถอยลงเนื่องจากกระแสแนวคิดเหตุผลนิยม (rationalisme) สาเหตุเหล่านี้ทำให้โมปาสของต์ทำนายว่า วรรณกรรมฟองตาสติกกำลังเข้าสู่กาลอวสานในศตวรรษที่ 19 เขายังได้สรุปว่าการเขียนฟองตาสติกนั้นมี 2 แบบ แบบแรกคือ การที่นักเขียนผสมผสานองค์ประกอบซึ่งไร้ความสมจริงเพื่อนำผู้อ่านเข้าสู่เรื่องโดยตรงและไม่อ้อมค้อม ในการเขียนแนวนี้นักประพันธ์จะใช้กลวิธีต่าง ๆ เพื่อทำให้ผู้อ่านเกิดความตกใจกลัว แบบที่สอง คือ การเขียนแนวของ ฮอฟมันน์ (Hoffmann) โป (Poe) และตูร์เกอนิเยฟ (Tourgueniev)³ ในการเขียนแนวนี้นักเขียนจะ “วนเวียนอยู่รอบสิ่งเหนือธรรมชาติโดยไม่เข้าไปข้างใน”⁴ ซึ่งได้แก่การหลีกเลี่ยงที่จะกล่าวถึงสิ่งเหนือธรรมชาติโดยตรง แต่แฝงความนัยแทน เป็นการสร้างผลกระทบให้เกิดความน่าสะพรึงกลัว และปล่อยให้

1. “Adieu Mystères”, Maupassant: *Le Horla*, Larousse, 1996, p. 115.

2. “Le Fantastique,” Ibid, p. 116.

3. อีวาน ตูร์เกอนิเยฟ (Ivan Tourgueniev) เป็นนักเขียนชาวรัสเซียซึ่งเป็นเพื่อนกับ ฟลอบเอร์ต (Flaubert) โมปาสของต์เคยได้รับการแนะนำใหรู้จักกับนักเขียนผู้นี้ แต่ในบทความ เขาสะกดชื่อว่า Tourgueneff

4. “Le Fantastique”, p. 117.

ผู้อ่านเกิดความสงสัยลังเลและรู้สึกหวาดกลัว โมปัสซองต์ใช้แบบที่สองนี้เป็นแนวการเขียน รูปแบบฟองตาสติกของเขาแสดงให้เห็นถึงพลังที่น่าสะพรึงกลัว โดยผ่านความรู้สึกของตัวละคร อันเป็นความรู้สึกที่เกิดขึ้นในช่วงระยะเวลาของการอ่าน จุดมุ่งหมายของผู้ประพันธ์จึงมีใช่เป็นการเสนอภัยอันตรายจากภายนอก แต่เป็นการคุกคามจากภายใน ซึ่งทำให้ตัวละครมีความหวาดวิตกและไม่เข้าใจสิ่งซึ่งเกิดขึ้นกับตน โมปัสซองต์ใช้ความพิถีพิถันในการเขียนและมีวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน เขามีได้เขียนงานฟองตาสติกด้วยความบังเอิญ ความใส่ใจในวิธีการนำเสนอรูปแบบและเนื้อหาของเขานี้เองที่ทำให้ *Le Horla* กลายเป็นผลผลิตของงานถึง 3 เรื่อง ได้แก่ *Lettre d'un fou* (ค.ศ. 1885) ซึ่งเป็นเค้าโครงเดิมของ *Le Horla* *Le Horla* ฉบับที่ 1 (ค.ศ. 1886) และ *Le Horla* ฉบับที่ 2 (ค.ศ. 1887)

Lettre d'un fou เป็นเรื่องที่เขียนในรูปของจดหมายซึ่งลงท้ายชื่อว่า *Maufrigneuse*⁵ ซึ่งเป็นคนไข้ผู้หนึ่งที่ได้เขียนถึงนายแพทย์(ไม่ได้ระบุชื่อ)เพื่อเล่าอาการป่วยทางจิตใจของเขา เขาเชื่อว่าโลกของเรามีสิ่งซึ่งมองไม่เห็นและประสาทสัมผัสของมนุษย์ไม่สามารถรับรู้ได้ ในตอนกลางคืนเขารู้สึกว่ามีสิ่งซึ่งมองไม่เห็นนี้อยู่ใกล้ตัวเขาและทำให้เขาเกิดความหวาดกลัว คืนหนึ่งเมื่อมองตนเองในกระจก เขาพบว่าภาพเงาของเขาดำอันตรธานไป สิ่งซึ่งมีความใสแต่ทึบแสงมาบดบังจนทำให้เขาไม่สามารถมองเห็นเงาตนเอง หลังจากนั้นเขาก็เกิดอาการทางประสาทและเห็นภาพหลอนที่น่าหวาดกลัวต่าง ๆ

Le Horla ฉบับที่ 1 (ตุลาคม ค.ศ. 1886) ใช้รูปแบบของเรื่องเล่า (récit) เนื้อเรื่องมีว่า นายแพทย์ มารองด์ (Marrande) ผู้อำนวยการสถานรักษาคคนป่วยโรคประสาทซึ่งมีชื่อเสียง ได้ขอร้องให้เพื่อนร่วมอาชีพและนักวิทยาศาสตร์ธรรมชาติรวมทั้งหมด 7 คน มารับฟังเรื่องราวแปลกประหลาดของคนไข้ผู้หนึ่ง คนไข้เล่าให้พวกเขาฟังว่า เข้าวินหนึ่ง ขณะที่เขาเดินเล่นอยู่ในสวนที่บ้านริมแม่น้ำแซน (Seine) เขาได้เห็นเรือชาติต่าง ๆ แล่นมาตามแม่น้ำ ต่อมาเขาเกิดรู้สึกไม่สบาย และคนขับรถของเขาก็มีอาการเช่นเดียวกัน เขาจึง

5. *Maufrigneuse* เป็นชื่อตัวละครหญิงคนหนึ่งของบัลซัค ซึ่งโมปัสซองต์ใช้เป็นนามปากกาสำหรับเรื่องสั้นที่เขียนลงในวารสาร *Gil Blas* ระหว่าง ค.ศ. 1881 ถึง 1884.

คิดว่าอาการที่เกิดขึ้นเป็นผลจากพลังอันชั่วร้ายซึ่งมาจากเรื่อนั้น คืนหนึ่งเขาเข้านอนโดยวางเหยือกซึ่งบรรจุน้ำไว้ใต้มนโต๊ะข้างเตียง เมื่อตื่นขึ้นมาพบว่าน้ำในเหยือกนั้นได้อันตรธานไป หลังจากที่ได้ทดลองหลายครั้ง เขาจึงสรุปว่ามีคนอยู่ข้าง ๆ เขาในตอนกลางคืนและดื่มน้ำในเหยือก วันหนึ่งขณะที่เดินเล่นในสวน เขาเห็นดอกกุหลาบถูกเด็ดและลอยอยู่ในอากาศราวกับเป็นการกระทำของสิ่งซึ่งมองไม่เห็น (*être invisible*) ต่อมาเขาเห็นหน้ากระดาศของหนังสือซึ่งเปิดอยู่พลิกได้เอง เขาจึงเข้าใจว่ามีสิ่งที่มองไม่เห็นอยู่กับเขาและต้องการครอบงำชีวิตของเขา เขาได้ตั้งชื่อสิ่งนั้นว่า *Le Horla* ในคืนวันนั้นเมื่อเขามองตนเองในกระจก เขาสังเกตเห็นเงาของเขาหายไป และในเวลาต่อมา มันได้ปรากฏกลับคืนมาอย่างช้า ๆ ราวกับภาพที่มองผ่านละอองน้ำ ภาพของ *Le Horla* ซึ่งเขาได้เห็นนั้นทำให้เขาเกิดความรู้สึกสะพรึงกลัวและขอเข้ารับการรักษาที่สถานพยาบาลแห่งนี้ คนไข้ได้สรุปเรื่องราวของเขาโดยสันนิษฐานว่า สิ่งมีชีวิตซึ่งมีความสมบูรณ์เสียยิ่งกว่ามนุษย์นั้น ได้มาถึงโลกของเราแล้วและกำลังจะมาแทนที่มนุษย์ นายแพทย์มารองด์กล่าวตอนท้ายเรื่องราว “ผมไม่ทราบว่าคุณใช้คนนี้เป็นบ้าหรือเปล่า...หรือว่า ผู้สืบทอดมนุษยชาติได้มาถึงแล้วจริง ๆ”

Le Horla ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม ค.ศ. 1887) ใช้รูปแบบของการบันทึกประจำวัน (*journal*) เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นคล้ายคลึงและเรียงลำดับเวลาเช่นเดียวกับฉบับที่ 1 การบันทึกเริ่มตั้งแต่วันที่ 8 พฤษภาคม จนถึง 10 กันยายน รวมเวลาประมาณ 4 เดือน ในฉบับที่ 2 นี้ โปลาสซองต์ได้เพิ่มเหตุการณ์ใหม่ซึ่งเป็นการเดินทาง 3 ตอน คือ การเดินทางไป *Mont Saint-Michel*⁶ การเดินทางไปพำนักที่กรุงปารีส และการเดินทางไปค้นคว้าหาข้อมูลที่ห้องสมุดเมือง Rouen ต่อมาผู้เล่าเรื่อง (*narrateur*) เดินทางไปกรุงปารีส เขาได้ไปเห็นการทดลองสะกดจิตซึ่งทำให้เขาเกิดความรู้สึกสับสนมาก การเดินทางครั้งที่ 3 คือการเดินทางในระยะเวลาอันสั้นเพื่อหาข้อมูลที่ห้องสมุดเมือง

6. *Mont Saint-Michel* เป็นสถานที่สำคัญแห่งหนึ่งของฝรั่งเศส ตั้งอยู่ในแคว้นนอร์มันดี ได้รับการยกย่องให้เป็นหนึ่งในสิ่งมหัศจรรย์ของโลก เป็นเมืองป้อมปราการที่สร้างขึ้นในยุคกลาง มีทะเลล้อมรอบ มีโบสถ์ *Saint-Michel* อยู่บนยอดเขา การเข้าสู่ตัวเมืองจำเป็นต้องอาศัยช่วงเวลาระหว่างน้ำขึ้นน้ำลงและระดับน้ำทะเลลดต่ำ

Rouen เขาได้พบข้อมูลเกี่ยวกับโรคระบาดในประเทศบราซิลซึ่งทำให้ผู้คนต้องเจ็บป่วยล้มตายเป็นจำนวนมาก ตอนจบของฉบับที่ 2 ต่างจากฉบับแรก คือผู้เล่าเรื่องพยายามวางกับดักล่อให้ Le Horla ถูกขังอยู่ในบ้าน และเขาได้จุดไฟเผาบ้านซึ่งมีคนรับใช้ถูกขังอยู่ข้างในด้วย กระนั้นก็ตาม เขาก็ยังไม่แน่ใจว่า Le Horla ตายจริงหรือไม่ เขาจึงจบบันทึกด้วยประโยคที่ว่า "(...) มันยังไม่ตาย... ถ้าเช่นนั้น ถ้าเช่นนั้น... ฉันคงจะต้องฆ่าตัวตายเสียเอง!"

โมปาสของดีให้รูปแบบการนำเสนอแตกต่างกันในงานทั้ง 3 เรื่องนี้

- *Lettre d'un fou* เป็นรูปแบบจดหมายซึ่งผู้อ่านไม่ทราบข้อมูลรายละเอียดของผู้ที่เขียนจดหมายและผู้ที่เขาเขียนถึง ไม่มีการระบุกาลและสถานที่ ผู้อ่านไม่ทราบว่าเหตุการณ์เกิดขึ้นที่ไหนและเมื่อใด

- *Le Horla* ฉบับที่ 1 (1886) ใช้เค้าโครงเรื่องเดียวกับ *Lettre d'un fou* แต่มีการเสริมรายละเอียดและเปลี่ยนรูปแบบการนำเสนอ โดยใช้การเล่าซ้อนเรื่อง (*L'enchâssement des récits*)⁷ ได้แก่ การเสนอโลกในเรื่องที่แต่งเป็น 2 ระดับ คือ ระดับ *récit cadre* และระดับ *récit enchâssé* ในระดับ *récit cadre* นั้น เป็นเหตุการณ์ชุมนุมในสถานพยาบาลของนายแพทย์มารองด์ การดำเนินเรื่องใช้สรรพนามบุรุษที่สามโดยที่ผู้อ่านไม่รู้จักผู้เล่าเรื่อง ส่วนระดับ *récit enchâssé* ได้แก่เรื่องที่คนไข้เล่าให้พยานต่าง ๆ ซึ่งมาชุมนุมฟัง คนไข้เป็นผู้เล่าเรื่องโดยใช้สรรพนามบุรุษที่ 1 ในตอนจบ เรื่องกลับไปสู่ระดับ *récit cadre* ด้วยคำรำพึงของนายแพทย์มารองด์ ซึ่งไม่สามารถสรุปหรือหาเหตุผลมาอธิบายเหตุการณ์ที่คนไข้เล่าให้ฟังได้ การเล่าซ้อนเรื่องเช่นนี้เป็นรูปแบบที่นิยมกันมากในศตวรรษที่ 19 เหตุการณ์ซึ่งเล่าใน *Le Horla* ฉบับที่ 1 เป็นการเล่าย้อนอดีต และเรียงลำดับตามเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นก่อนหลัง มีการระบุเวลาและสถานที่ การที่ให้ตัวละครคนไข้เล่าเรื่องให้ผู้อื่นฟังนั้นทำให้มีลักษณะคล้ายคลึงกับเรื่องเล่ามุขปาฐะ (*conte oral*) ที่มีกลุ่มผู้ฟัง เราทราบ

7. *L'enchâssement des récits* เป็นการเล่าซ้อนเรื่อง โดยแยกเป็นเหตุการณ์หลักที่ใช้ดำเนินเรื่อง (*récit cadre*) และเหตุการณ์ที่เล่าโดยตัวละครซึ่งอยู่ในเหตุการณ์หลักนั้น (*récit enchâssé*) ด้วยบทใช้วิธีการเล่าเช่นนี้จึงนำเสนอโลกในนิยายเป็น 2 ระดับ ได้แก่ โลกของผู้เล่าเรื่อง (*le monde où l'on raconte*) และโลกซึ่งตัวละครเล่าถึง (*le monde que l'on raconte*)

ข้อมูลเกี่ยวกับคนไข้แต่เพียงว่าเขาอายุ 42 ปี เป็นโสด มีฐานะร่ำรวย ชอบการล่าสัตว์และตกปลา

- *Le Horla* ฉบับที่ 2 (ค.ศ. 1887) ใช้รูปแบบการบันทึกประจำวัน (Journal) แสดงให้เห็นว่าโฆปาสของตัวละครทั้งวิธีการเล่าแบบดั้งเดิมซึ่งเป็นการเล่าซ้อนเรื่อง หันมาใช้รูปแบบใหม่ที่มีลักษณะของเรื่องสั้น (*nouvelle*) *Le Horla* ฉบับที่ 2 มีความยาวและมีรายละเอียดมากกว่าฉบับแรก การใช้รูปแบบบันทึกประจำวันทำให้มุมมองในการนำเสนอแคบลง สำหรับ *Lettre d'un fou* และ *Le Horla* ฉบับที่ 1 นั้น ใช้รูปแบบที่ตัวละครเอกมีการสื่อสารกับตัวละครอื่น แต่ใน *Le Horla* ฉบับที่ 2 ตัวละครเอกสื่อสารกับตนเองแสดงให้เห็นถึงความรู้สึกท้อแท้ของผู้ซึ่งกำลังต่อสู้กับสภาวะอันไม่อาจอธิบายได้ และกำลังสูญเสียความมีเหตุมีผลของตนเอง เป็นการบันทึกที่เล่าเหตุการณ์วนเวียนและบางครั้งมีการเล่าย้อนหลัง ผู้อ่านจะมีความรู้สึกร่วมประสบการณ์พร้อม ๆ กับตัวละครผู้เล่าเรื่อง แต่ทว่าจะไม่ทราบรายละเอียดเกี่ยวกับตัวเขาเลย เหตุการณ์ซึ่งนำเสนอเป็นการมองผ่านมุมมองของผู้เล่าเพียงคนเดียว โดยไม่มีการยืนยันความเป็นจริงจากปัจจัยภายนอก จึงนับได้ว่าโฆปาสของดีใช้ขบวนการเขียนที่เป็นรูปแบบของนวนิยาย (*roman*) ขนานแท้ กล่าวคือ การสร้างความสมจริงของตัวละครซึ่งมีอาการทางประสาท จนถึงขั้นเพาบ้านและฆ่าตัวตายด้วยความบ้าคลั่งในตอนท้ายเรื่อง เหตุการณ์ตอนจบของ *Le Horla* ฉบับที่ 2 จึงมีความแตกต่างจากฉบับที่ 1

II. กลวิธีการเขียน

การเปลี่ยนแปลงรูปแบบและวิธีการเล่าเรื่องทำให้ *Le Horla* ฉบับที่ 2 (ค.ศ. 1887) มีความสมบูรณ์และสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของผู้ประพันธ์มากที่สุด ดังนั้น การวิเคราะห์ตัวบทและกลวิธีการเขียนของเรื่องในบทความนี้จึงใช้ฉบับที่ 2 เป็นหลัก

- รูปแบบการพิมพ์ตัวบท

บรรทัดแรกของหน้ากระดาษซึ่งเริ่มต้นเรื่อง *Le Horla* เป็นเส้นบรรทัดที่เรียงรายด้วยจุดไข่ปลา ก่อนระบุนาทีของบันทึก ปาสกาล มูแฌง (Pascal Mougin)⁸ ได้วิเคราะห์รูปแบบการนำเสนอเช่นนี้อาจตั้งข้อสันนิษฐานได้ 2 ประการ ประการแรก คือ ผู้ประพันธ์ต้องการแสดงว่าบันทึกนี้เป็นหลักฐานของการบันทึกจริง ผู้เล่าเรื่องเริ่มเขียนตั้งแต่วันที่ 8 พฤษภาคมจนถึงวันที่ 10 กันยายน อันเป็นวันสุดท้ายของการบันทึก ประการที่สอง คือ ผู้ประพันธ์ต้องการให้ผู้อ่านเข้าใจว่าบันทึกนี้เป็นการติดต่อของบรรณธิการ (ในจินตนาการของผู้อ่าน) โดยที่บรรณธิการได้คัดเลือกช่วงซึ่งน่าสนใจมากที่สุด ดังนั้น ผู้อ่านจึงมิได้อ่านข้อความที่บันทึกทั้งหมด นอกจากนี้ การบันทึกโดยให้ผู้เล่าเรื่องใช้สรรพนามที่ 1 ยังทำให้เกิดประเด็นคำถามว่าข้อความซึ่งบันทึกไว้นี้เป็นความจริงและความรู้สึกที่แท้จริงของผู้เล่าเรื่องทั้งหมดหรือไม่ หรือว่าผู้เล่าเรื่องถูกควบคุมโดยสิ่งซึ่งมองไม่เห็นให้เขียนตามคำบงการ ทั้งนี้เพราะในช่วงหลังของการบันทึก เขาตกอยู่ใต้การครอบงำของพลังลึกลับซึ่งบังคับให้เขาเขียนเป็นชื่อ *Le Horla* ออกมา รูปแบบการบันทึกเช่นนี้จึงมีความคลุมเครืออยู่ในตัวเอง เพราะผู้อ่านไม่สามารถหาคำอธิบายอื่นใดได้นอกจากข้อความซึ่งเล่าโดยตัวละครเอกเพียงคนเดียว

- การแบ่งโครงเรื่อง

การบันทึกข้อความเริ่มจากวันที่ 8 พฤษภาคม ทำให้มีผู้ตั้งข้อสังเกตว่าการที่ไม่ปาสซองตั้งใจใช้วันนี้เริ่มต้นเรื่อง เป็นเพราะฟลอบแบร์ต (Flaubert)⁹ ซึ่งเป็นผู้ให้แรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์วรรณกรรมแก่เขา ถึงแก่กรรมในวันที่ 8 พฤษภาคม ค.ศ. 1880 โมปัสซองต์แบ่งการดำเนินเรื่อง *Le Horla* เป็น 2 ส่วน โดยใช้บรรยายภาค สถานที่ และสำนวนภาษาที่มีรูปแบบคล้ายคลึงกันเป็นตัวกำหนด แต่ทว่าเป็นเหตุการณ์ซึ่งต่างกาลต่างวาระ ประโยคแรกของบันทึกคือ

8. Pascal MAUGIN, *Le Horla: Guy de Maupassant*, Nathan, 1994, pp. 70-71.

9. ฟลอบแบร์ตมีความใกล้ชิดกับโมปัสซองต์ เป็นผู้ที่ให้คำแนะนำในการเขียนวรรณกรรมแก่โมปัสซองต์ เขามักจะกล่าวถึงเมือง Rouen ในงานเขียน เนื่องจากเป็นบ้านเกิดของฟลอบแบร์ต

"Quelle journée admirable! J'ai passé toute la matinée étendu sur l'herbe, devant ma maison,..." ผู้เล่าเรื่องบรรยายในตอนต้นเรื่องถึงความสงบสุขที่ได้อยู่ในบ้านของตนซึ่งตั้งอยู่ไม่ห่างจากเมือง Rouen และสามารถมองเห็นแม่น้ำแซนไหลเลียบบริเวณสวน (*De mes fenêtres, je vois la Seine qui coule,...*) เขาได้เห็นเรืออังกฤษสองลำมีธงสีแดงปักไสวตามมาด้วยเรือบราซิลสีขาวดูสะอาดเป็นประกาย ทันทีที่เห็นเขาได้ก้มคำนับเรือลำนั้นโดยไม่รู้เหตุผล (*je ne sais pas pourquoi*) เหตุการณ์ที่เล่านี้เป็นตอนจบของการบันทึกวันที่ 8 พฤษภาคม หลังจากนั้นเขาเกิดไม่สบายเป็นไข้ นอนไม่หลับ และมีอาการทางประสาท ต่อมาเขาเดินทางไป Mont Saint-Michel เมื่อกลับมาแล้วก็ไปพำนักที่ปารีสจนกระทั่งกลับมาบ้านอีกครั้งหนึ่ง ประโยคแรกที่เขาบันทึกในวันที่ 2 สิงหาคม เมื่ออยู่บ้านคือ *"Rien de nouveau; il fait un temps superbe. Je passe mes journées à regarder couler la Seine."* ใจความและรูปประโยคที่ใช้นั้นคล้ายคลึงกับประโยคซึ่งบันทึกวันที่ 8 พฤษภาคม แต่สถานการณ์ที่แท้จริงของวันที่ 2 สิงหาคมนั้นแตกต่างโดยสิ้นเชิง จะเห็นได้ว่าไม่ पासของที่ใช้ความคล้ายคลึงของสถานการณ์ในเรื่อง (symétrie) เป็นตัวแบ่งการดำเนินเรื่องออกเป็น 2 ส่วน สถานการณ์ต้นเรื่องในส่วนแรกนั้นเป็นบรรยายภาพแห่งความสุขและเกิดเหตุการณ์ซึ่งได้ทำลายชีวิตอันเป็นเอกภาพของตัวละครเอกตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา สิ่งซึ่งมองไม่เห็นนั้นได้เข้ามาก่อความสงบสุขจนเขาต้องขวนขวายหาเหตุผลมาอธิบายสิ่งที่เกิดขึ้น ส่วนที่ 2 คือการกลับมาบ้านหลังจากการเดินทาง ตัวละครบรรยายสภาพอากาศซึ่งน่ารื่นรมย์ในบ้าน แต่สถานการณ์ได้แปรเปลี่ยนไปจากตอนต้นเรื่องโดยสิ้นเชิง เขายอมรับสภาพของตนเองว่าเป็น *"halluciné raisonnant"* โดยที่พยายามหาเหตุผลเพื่ออธิบายอาการประสาทหลอนของตนเอง ยิ่งกว่านั้นเขายอมรับแล้วว่าสิ่งซึ่งมองไม่เห็นนั้นเมื่ออยู่จริง โดยยกเหตุผลทางวิทยาศาสตร์ ความเชื่อแต่ยุคโบราณ และเอกสารต่าง ๆ ซึ่งเป็นหลักฐานมาสนับสนุน เขายอมรับสภาวะของการถูกสิ่งลึกลับเข้าครอบงำพร้อมทั้งวิเคราะห์เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นด้วยความเข้าใจอย่างถ่องแท้ (lucidité) บันทึกวันที่ 2 สิงหาคม จึงเป็นการแบ่งทางโครงสร้างเรื่องเพื่อแยกความแตกต่าง และมุ่งให้ผู้อ่านเห็นความเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์และ

สภาวะจิตใจของตัวละครเอก เหตุการณ์ซึ่งเกิดขึ้นในส่วนแรก เป็นการบรรยายอย่างช้า ๆ ค่อยเป็นค่อยไป โดยทำให้ผู้อ่านเกิดความรู้สึกแปลกที่นำหาวาดวิตก (*inquiétante étrangeté*) ขึ้นทีละน้อย แต่ในส่วนที่สอง เหตุการณ์เกิดขึ้นในลักษณะที่ตามติดกันมาอย่างรวดเร็ว จนไปสู่จุดวิกฤตขั้นแตกหัก (*paroxysme*) ในตอนจบของเรื่อง และเป็นไปอย่างสอดคล้องกับสภาวะทางอารมณ์ของตัวละครซึ่งพุ่งขึ้นจนถึงระดับของความบ้าคลั่งและนำไปสู่อุทวินิบาตกรรมในที่สุด

- การเดินทาง: การสร้างผลกระทบแห่งความสมจริง

การเพิ่มองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับการเดินทางใน *Le Horla* ฉบับที่ 2 มีจุดมุ่งหมายเพื่อสร้างผลกระทบแห่งความสมจริง (*effet de réel*) ซึ่งทำให้สิ่งเหนือธรรมชาติมีความสมเหตุสมผลมากขึ้น การเดินทางทั้ง 3 ครั้งของตัวละครเอกช่วยเสริมคำอธิบายที่ว่าสิ่งซึ่งมองไม่เห็นนั้นมีจริง ดังที่ปรากฏอยู่ในความเชื่อสมัยบรรพกาล การสะกดจิตตามแนววิทยาศาสตร์ หรือหลักฐานจากการบันทึกเหตุการณ์เหนือธรรมชาติในอดีตจนกระทั่งถึงปัจจุบัน

1. การเดินทางไป Mont Saint-Michel ปรากฏในบันทึกวันที่ 2 กรกฎาคม เพื่อเล่าเหตุการณ์ย้อนอดีต ตัวละครได้เห็นภูมิประเทศที่น่ามหัศจรรย์ของสถานที่ ("*Le Soleil venait de disparaître, et sur l'horizon encore flamboyant se dessinait le profil de ce fantastique rocher qui porte sur son sommet fantastique monument.*"¹⁰) เจ้าอาวาสได้เล่าตำนานท้องถิ่นให้เขาฟังถึงเรื่องคนเลี้ยงแกะลึกลับซึ่งใช้เสื้อคลุมสีขาวเดินจงแหะตัวผู้และแกะตัวเมียรูปร่างหน้าตาเหมือนคน สัตว์ทั้งคู่ทะเลาะกันด้วยภาษาที่ไม่อาจเข้าใจได้ และผู้คนแถบนั้นมักได้ยินเสียงร้องประหลาดอยู่เสมอ นอกจากนี้เจ้าอาวาสยังได้กล่าวถึงสิ่งซึ่งมองไม่เห็นว่า เปรียบเช่นเดียวกับลมซึ่งเป็นสิ่งที่มีพลังตามธรรมชาติ ถึงแม้ว่าเราจะมองไม่เห็นลมแต่ก็ต้องยอมรับว่าลมเป็นสิ่งที่ปรากฏในความเป็นจริง

2. การเดินทางไปปารีส (12-21 กรกฎาคม) ระหว่างที่ตัวละครพำนัก

10. บันทึกวันที่ 2 กรกฎาคม - โปรดสังเกตว่า โมปัสซองใช้คำ "fantastique" เมื่อบรรยายถึง Mont Saint-Michel

อยู่ที่กรุงปารีส 2 สัปดาห์ เขาได้พบเหตุการณ์ซึ่งทำให้เขารู้สึกพิศวงอย่างมาก คือ การสะกดจิตของนายแพทย์ปารองต์ (Parent) ผู้ซึ่งได้อธิบายให้เขาฟังถึงความสำเร็จของการทดลองสะกดจิตของแพทย์อังกฤษและแพทย์ฝรั่งเศสที่เมือง Nancy ปารองต์บอกเขาว่าวิทยาศาสตร์ได้ค้นพบความลึกลับซึ่งเกี่ยวกับความเชื่อในเรื่องสิ่งเหนือธรรมชาติของมนุษย์บรรพกาล พร้อมกันนั้นได้พิสูจน์ให้เขาเห็นโดยการสะกดจิต มาตาม ซา-บเล (Mme. Sablé) ญาติลูกพี่ลูกน้องของเขา ในตอนแรกมาตามซา-บเลสามารถเห็นตัวเขาจากนามบัตรซึ่งถืออยู่ในมือ ทั้งที่ผู้เล่าเรื่องยืนอยู่ด้านหลัง นามบัตรนี้เปรียบเสมือนกับกระจกเงาที่ส่องให้เห็นพฤติกรรมของผู้อื่น ต่อมาปารองต์ได้สั่งให้มาตามซา-บเลไปขอยืมเงินผู้เล่าเรื่องที่โรงแรมในตอนรุ่งเช้า เธอทำตามคำสั่งของปารองต์โดยไม่รู้ตัว เมื่อถูกปลุกให้ตื่น เธอกลับไม่รู้ในสิ่งที่เกิดขึ้น เหตุการณ์นี้สร้างความตะลึงงันให้แก่ผู้เล่าเรื่อง แต่เมื่อเขาเล่าให้ผู้อื่นฟังกลับไม่มีผู้ใดยอมเชื่อเรื่องที่เกิดขึ้น

3. การเดินทางไปเมือง Rouen (วันที่ 16 สิงหาคม) ตัวละครเอกไปเมือง Rouen เป็นเวลา 2 ชั่วโมง เขามีความรู้สึกราวกับเป็นนักโทษที่ได้รับการปลดปล่อยให้เป็นอิสระ ในห้องสมุดเขาได้พบหนังสือของด็อกเตอร์ เฮเรชเตอซ์ (Herestauss) ซึ่งเขียนเรื่องมนุษย์นอกโลกในยุคอดีตและปัจจุบัน ด็อกเตอร์เฮเรชเตอซ์เป็นนักปรัชญาทางเทววิทยา ซึ่งได้บันทึกเรื่องราวความเป็นมาและพลังอำนาจของสิ่งมีชีวิตซึ่งมองไม่เห็นและได้มาปรากฏบนโลก แต่อย่างไรก็ตาม ตัวละครกลับไม่พบว่ามีการกล่าวถึงสิ่งซึ่งมีลักษณะใกล้เคียงกับสิ่งเหนือธรรมชาติที่ครอบงำเขาอยู่ หลังจากนั้นเขาต้องการจะไปยังสถานีรถไฟแต่กลับถูกอำนาจลึกลับภายในบีบบังคับให้กลับบ้าน

ในการเดินทางแต่ละครั้ง ตัวละครเอกจะได้ข้อมูลที่เป็นคำอธิบายและข้อยืนยันว่าสิ่งซึ่งมองไม่เห็นนั้นมีจริง เขาเกิดความเชื่อมั่นว่าตนเองไม่ได้เป็นบ้า และเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับเขานั้นมิใช่อาการของประสาทหลอนแต่เป็นเรื่องจริงด้วยเหตุนี้ ทุกครั้งที่เขากลับจากการเดินทาง เขาจะรู้สึกดีขึ้นและคิดว่าตนหายจากอาการป่วยทางจิตใจแล้ว การเคลื่อนไหวของตัวละครสลับไปมาระหว่างการเดินทางและการกักขังตนเองอยู่ในบ้าน เช่นเดียวกับสภาวะทางจิตใจของเขาซึ่งขึ้น ๆ ลง ๆ เมื่อได้เดินทางออกไปข้างนอก เขาจะรู้สึกแจ่มใสกระปรี้กระเปร่า

แต่ครั้งกลับเข้าบ้าน อาการทางประสาทจะเริ่มกำเริบขึ้นอีก การเดินทางของตัวละครจึงเป็นมิติแห่งสถานที่ซึ่งแฝงด้วยความหมาย การเดินทางออกไปข้างนอกซึ่งเป็นสถานที่เปิด (espace ouvert) แสดงถึงอิสรภาพ และการอยู่ภายในบ้านซึ่งเป็นสถานที่ปิด (espace clos) หมายถึงสภาวะของการถูกกักขัง บ้านใน *Le Horla* จึงเป็นพื้นที่ซึ่งสะท้อนให้เห็นจิตวิญญาน (espace dedans) ที่อยู่ภายในของตัวละครซึ่งเต็มไปด้วยความกลัวและความโดดเดี่ยว ส่วนใหญ่แล้วเหตุการณ์ใน *Le Horla* จะเกิดภายในบริเวณบ้าน การเดินทางออกไปข้างนอกจึงเป็นอิสรภาพเพียงแค่วิชาครุยามเท่านั้น

- แก่นเรื่อง

Le Horla แสดงให้เห็น 2 แก่นเรื่องสำคัญที่ปรากฏคู่ขนานกันไปตลอดการดำเนินเรื่อง ได้แก่ แก่นเรื่องเกี่ยวกับสิ่งซึ่งไม่อาจมองเห็นได้ และแก่นเรื่องทวิภาค (le double) โมปัสซองดีใช้เทคนิคการเล่าเรื่องที่เรียกว่า "mise en abîme"¹¹ ในการนำเสนอทั้งสองแก่นเรื่องนี้ วิธีการแบบ "mise en abîme" ถูกนำมาใช้ในเหตุการณ์ที่ตัวละครมองกระจกแต่ไม่เห็นเงาตนเอง เขาารู้สึกว่าสิ่งที่มองไม่เห็นที่มีลักษณะของ "ความใสที่ทึบแสง (transparence opaque)" เข้ามาแทรกระหว่างตัวเขาและกระจก ทำให้เงาของเขาถูกบดบัง กระจกนี้เป็นสัญลักษณ์แห่งทวิภาค แสดงให้เห็นถึงภาพลักษณ์ของตัวตนภายในตัวละครซึ่งถูกดุดกกลืนโดยสิ่งซึ่งมองไม่เห็น กระจกเปรียบเสมือนกับดักที่กักขังตัวเขาไว้เพื่อให้ตกเป็นเหยื่อของสิ่งซึ่งตามมาหลอกหลอน เหตุการณ์นี้จึงถือเป็น mise en abîme เนื่องจากเป็นภาพที่แสดงให้เห็นโครงเรื่องทั้งหมดของ *Le Horla* นอกจากนี้ ฉากการสะกดจิตมาตามซา-บเล ก็เป็น mise en abîme เช่นกัน นามบัตรที่เธอถืออยู่ในมือกลายเป็นกระจกเงาส่องให้เห็นภาพของตัวละครเอกซึ่งยืนอยู่เบื้องหลัง เธอสามารถเห็นพฤติกรรมทุกอย่างของเขาได้หมด นามบัตรจึงเป็นสัญลักษณ์เดียวกันกับกระจก กล่าวคือ เป็นกับดักซึ่งคอยจ้องจับเขาให้อยู่ในที่ที่กักขัง การสะกดจิตครั้งนี้เป็นลางบอกเหตุที่จะเกิดขึ้นภายหลัง

11. mise en abîme คือการเล่าซ้อนเรื่องที่มีองค์ประกอบและโครงสร้างเดียวกันกับเรื่องหลัก มีลักษณะเช่นเดียวกับเทคนิคการเขียนรูปในภาพวาดเฟลมิช ซึ่งมักใช้กระจกสะท้อนให้เห็นรูปขนาดเล็กซึ่งคล้ายคลึงกับองค์ประกอบทั้งหมดที่นำเสนอในภาพนั้น

กับตัวละคร หมายถึงการที่เขาจะต้องสูญเสียเงาของตนเองในกระจกนั้นเอง ในเรื่องฟองดาสติก การที่ตัวละครสูญเสียเงาของตนเองนั้นหมายถึงการสูญเสียจิตวิญญาณ เช่นที่พบในเรื่อง *Faust* ของเกอเธ่ และ *Le Portrait de Dorian Gray* ของออสการ์ ไวลด์ เป็นต้น

แก่นเรื่องทวิภาค ยังได้ปรากฏอยู่ในโครงสร้างเรื่อง *Le Horla* ซึ่งแบ่งการดำเนินเรื่องออกเป็น 2 ส่วน (ตามที่ได้กล่าวไปแล้ว) และการมีตัวละคร 2 ตัว คือ ตัวละครเอกและสิ่งซึ่งมองไม่เห็นอันเปรียบเสมือนเงาตามตัว (*je vivais, sans le savoir, de cette double vie mystérieuse qui fait douter s'il y a deux êtres en nous, ou si un être étranger, inconnaissable et invisible, anime, par moments, (...), notre corps captif qui obéit, à cet autre...*) แก่นเรื่องทวิภาคนี้แสดงให้เห็นถึงการต่อสู้ของตัวละครซึ่งเกิดความรู้สึกแปลกแยก และความตระหนักถึงการมีอยู่ของ “ผู้อื่น (l'Autre)” ซึ่งได้พยายามดุดกลืนพลังชีวิตในตัวเขา ในบันทึกวันที่ 14 กรกฎาคม อันเป็นวันชาติฝรั่งเศส เขาได้กล่าวเยาะหยันว่า ประชาชนเป็นฝูงสัตว์ที่โง่เง่า (*Le peuple est un troupeau imbecile*.) ซึ่งรัฐบาลสามารถสั่งให้ทำอะไรก็ได้ แต่ในที่สุด ตัวเขาเองก็เปรียบเสมือนผู้คนเหล่านี้ นั่นคือการตกเป็นทาสของสิ่งลึกลับซึ่งคอยควบคุมพฤติกรรมของเขาทุกอย่าง จนในที่สุด เขาไม่มีอะไรเหลืออีกแล้วแม้กระทั่งจิตวิญญาณ ด้วยเหตุนี้ เขาจึงต้องฆ่าตัวตาย

- สัญลักษณ์แห่งสี

ในการสร้างสีสันแห่งฟองดาสติก โมปัสซองตั้งใจใช้สีขาและสีแดงเพื่อพรรณนาสิ่งต่าง ๆ ใน *Le Horla* ในวันแรกของบันทึก เขาบรรยายว่าเรือบราซิลสีขาวที่แล่นมาในแม่น้ำแซน แลดูสะอาดเป็นประกาย ทำให้เขาก็มำก่นับโดยไม่รู้เหตุผล หลายเดือนต่อมา เขาได้ตั้งข้อสันนิษฐานว่า *Le Horla* คงจะมาพร้อมกับเรือบราซิลลำนี้ *Le Horla* ตีมนมซึ่งเป็นของเหลวที่มีสีขาวเช่นกัน นอกจากนี้ ข้อมูลเดียวที่เราเกี่ยวข้องกับตัวเขา คือ บ้านของเขามีสีขาว การที่บ้านของเขามีสีเดียวกันกับสีเรือนั้น อาจจะเป็นสิ่งดึงดูดให้ *Le Horla* เข้ามาสิงสู่ในบ้านของเขาได้ง่ายขึ้น สีขาวจึงเป็นสัญลักษณ์ของอันตรายซึ่งกำลังจะแผ้วพาน

เข้ามา ส่วนสีแดงนั้นปรากฏอยู่บนธงของเรืออังกฤษ ลูกศรเบอร์รี่ที่เขาวางไว้บนโต๊ะหัวนอนพร้อมกับนมและน้ำ เพื่อล่อ Le Horla ให้มากินนั้น ก็มีสีแดง เขาเห็นดอกกุหลาบสีแดงลอยอยู่ในอากาศ และในตอนจบของเรื่องเมื่อเขาว่างเปลืองบ้านตนเอง เปลวไฟซึ่งลุกไหม้นั้นมีสีแดงเช่นกัน ดังนั้น สีแดงจึงเป็นสีแห่งความตายที่คืบคลานเข้ามาในชีวิตของเขานั้นเอง

III. การตีความ *Le Horla*

โมปาสของต์สร้างปรากฏการณ์ใน *Le Horla* ด้วยแง่มุมที่เป็นปริศยาเขานำเสนอสิ่งเหนือธรรมชาติว่า เป็นสิ่งที่ปรากฏในความเป็นจริง และมีพยานหลักฐานที่สามารถยืนยันได้ การที่นมและน้ำหายไปจากแก้วและเหยือกอย่างไม่ม็องรอยในตอนกลางคืน ทั้งที่ตัวละครผู้เล่าเรื่องได้ใช้ผ้าปิดและเอาเชือกมัดภาชนะไว้อย่างแน่นหนานั้น แสดงว่าต้องมีสิ่งลึกลับมาตีมันไป จึงทำให้สันนิษฐานได้ว่า สิ่งซึ่งมองไม่เห็นนี้คือผีของเหลว เช่น นม และน้ำ แต่ไม่ดื่มเหล้า (ผู้เล่าเรื่องเคยวางเหล้าไว้นพร้อมกับนมและน้ำ แต่พบว่าเหล้ามิได้พร่องไปเหมือนกับนมและน้ำ) เหตุการณ์หนึ่งซึ่งยืนยันว่าสิ่งลึกลับนี้มีอยู่จริง คือ เหตุการณ์ที่ดอกกุหลาบถูกเด็ด และลอยอยู่กลางอากาศ ราวกับว่ามีมือล่องหนเด็ดดอกไม้นั้น แต่เมื่อผู้เล่าเรื่องเดินเข้าไปใกล้ ดอกไม้นั้นก็อันตรธานไปอย่างไร้ร่องรอย นอกจากนี้ ผู้เล่าเรื่องยังเคยเห็นหน้ากระดาษของหนังสือซึ่งเปิดอ้าอยู่พลิกได้เอง ราวกับว่ามีผู้กำลังอ่านหนังสือเล่มนั้น แม้แต่การที่เขา มองไม่เห็นเงาของตนเองในกระจกจนกระทั่งเวลาผ่านไปชั่วครู่ เจานั้นจึงกลับมาปรากฏเหมือนเดิม เหตุการณ์นี้ย่อมพิสูจน์ให้เห็นถึงการมีอยู่ของ *Le Horla*

โมปาสของต์นำเสนอเหตุการณ์เหนือธรรมชาติที่เกิดขึ้นในโลกแห่งความเป็นจริง โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อสร้างความสมจริงของเรื่อง สิ่งเหนือธรรมชาติในงานของเขานั้นมิได้มาจากปัจจัยภายนอกแต่อยู่ภายในจิตใจของมนุษย์ วาทกรรม (discours) ในเรื่องฟองตาสติกของเขาจึงมีความขัดแย้งในตัวเอง (paradoxe) เนื่องจากเสนอสิ่งซึ่งเป็นไปไม่ได้ตามกฎหมายเกณฑ์ธรรมชาติของโลก ผู้อ่านจึงสามารถอธิบายเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นทั้งหมดได้ 2 แบบ แบบแรก คือ การ

ปฏิเสธเรื่องที่เกิดขึ้นทั้งหมด ว่ามิได้อยู่ในโลกแห่งความเป็นจริง โดยอธิบายว่าตัวละครผู้เล่าเรื่องมีความผิดปกติทางร่างกายหรือจิตใจ เช่น ป่วย ละเมอ หรือมีอาการทางประสาท แบบที่สอง คือ ยอมรับเหตุผลเหนือธรรมชาติและเห็นว่าเหตุการณ์เหนือธรรมชาตินั้นมีความเป็นไปได้ เพราะสามารถยืนยันได้จากหลักฐานต่าง ๆ เช่น ตำนาน ทฤษฎีวิวัฒนาการของดาร์วิน (Darwin) การสะกดจิตทางการแพทย์ หรือแนวคิดลัทธิจิตวิญญาณ spiritisme เป็นต้น สำหรับเรื่องฟองดาสติกนั้น การตีความจะขึ้นอยู่กับคำอธิบายแบบที่สอง แต่ถึงกระนั้น เรื่องทั้งหมดยังคงเป็นปริศนาและไม่มีคำตอบใดที่ให้ความกระจ่างชัดเจนได้ทั้งหมด

ชื่อ Le Horla ปรากฏในตอนท้ายของการบันทึกวันที่ 19 สิงหาคม ใน *Le Horla* ฉบับที่ 2 ผู้เล่าเรื่องมิได้เป็นผู้ตั้งชื่อของสิ่งซึ่งมองไม่เห็น แต่ได้รับคำสั่งจากพลังลึกลับภายในให้เขียนออกมา (*il me semble qu'il me crie son nom, et je ne l'entends pas... le... oui.. il le crie... J'écoute... je ne peux pas... répète... le... Horla...*) คำ horla นั้นเป็นคำที่ไม่มี ความหมายโดยตรงในภาษาฝรั่งเศส นักวิจารณ์จึงพยายามหาความหมายที่ใกล้เคียงกับเนื้อเรื่องเพื่อใช้ในการตีความ เช่น สันนิษฐานว่ามาจากคำ Orla ในภาษารัสเซีย¹² ซึ่งแปลว่า "นกอินทรี" หรือมาจากคำ Horsain ในภาษาถิ่น แคว้นนอร์ม็องดี แปลว่า "คนแปลกหน้า" หรือเป็นคำในคัมภีร์เก่า (Ancien Testament)¹³ เมื่อพระเจ้าตั้งชื่อโมอิส (Moïse -ภาษาอังกฤษ คือ "โมเซส") ว่า lahvé (ยาเวห์) ภาษาฮีบรูแปลว่า "Celui qui est" ซึ่งเป็นคำที่สลับตัวอักษรของ Horla การตีความที่ยอมรับกันทั่วไป คือ การแยกเสียง Horla ออกเป็นสองคำ: hors-là หมายถึง "ที่อื่น, จากภายนอก, ซึ่งมีได้มาจากโลกที่เราอาศัยอยู่, สิ่งซึ่งมาจากภายนอกโลก" อีกคำหนึ่งที่มีความหมายใกล้เคียงกับตัวบท คือ choléra (อหิวาตกโรค) ซึ่งเป็นโรคระบาดที่เกิดขึ้นในตอนใต้ของ

12. Alain GÉRAUDELLE, *Maupassant: Le Horla et autres contes fantastiques*, Dossier du professeur, Hachette, 1994, p. 38.

13. Pascal MOUGIN, op. cit., p. 80.

ฝรั่งเศสเมื่อค.ศ. 1884¹⁴ คำ horla ในเรื่องจึงอาจเป็นการตัดพยางค์จากคำ choléra

การตีความหมายของคำ Le Horla สามารถทำให้สรุปประเด็นสำคัญ ซึ่งเกี่ยวข้องกับคุณสมบัติของสิ่งเหนือธรรมชาติ และการอธิบายความในเรื่อง ดังนี้

- *Le Horla* เป็นสิ่งแปลกหน้า มองไม่เห็น และไม่อาจจับรู้ได้ทางประสาทสัมผัส เช่นเดียวกับลม หรืออากาศที่เรามองไม่เห็น และจับต้องไม่ได้ ทั้งนี้เป็นเพราะมนุษย์มีประสาทสัมผัสที่จำกัดจึงไม่สามารถรับรู้สิ่งซึ่งมีอยู่นี้ได้ สิ่งซึ่งมองไม่เห็นนี้สามารถดื่มของเหลวได้บางอย่าง เช่น นมและน้ำ โดยมีได้แต่ต้องภาชนะบรรจุแต่อย่างใด และเป็นสิ่งที่มีความ “ใสแต่ทึบแสง”¹⁵ ดังนั้น *Le Horla* จึงเป็นสิ่งมีชีวิตพันธุ์ใหม่ (être nouveau) ที่มาสืบทอดมนุษยชาติ¹⁶ ตามรายงานที่ปรากฏใน *Revue du Monde Scientifique* (วันที่วันที่ 19 สิงหาคม) ได้เกิดมีโรคระบาดที่ทำให้ผู้คนเกิดอาการบ้าคลั่งในเมือง Rio de Janeiro ประเทศบราซิล เป็นเหตุให้ประชากรและสัตว์ต้องล้มป่วยลง เนื่องจากถูกคุกคามจากสิ่งซึ่งมองไม่เห็นแต่สัมผัสได้ (tangible) ที่เปรียบเสมือนผีดูดเลือดซึ่งคอยดูดพลังชีวิตของคน ดังนั้น เมื่อตัวละครได้กัมค่านับเรือสีขาว ซึ่งมาจากบราซิลในตอนต้นเรื่อง เขาจึงคิดว่าสิ่งมีชีวิตพันธุ์ใหม่นี้อยู่ในเรือ และกระโดดออกจากเรือมาที่บ้านเขา ทำให้เกิดเหตุการณ์ผิดปกติต่าง ๆ อาทิ คนขับรถนอนไม่หลับ คนรับใช้ทะเลาะกันเรื่องถ้วยชามแตกโดยไม่ทราบสาเหตุ รายงานระบุว่าโรคระบาดนี้มีมาแต่ยุคกลางแล้ว และผู้คนสามารถรับรู้การมีอยู่ของสิ่งเหนือธรรมชาติมาตั้งแต่บรรพกาลจนกระทั่งปัจจุบัน ในสมัยโบราณ พวกเขาอาจเรียกเป็นภูตผี อสุรกาย นางฟ้า ฯลฯ ในเวลาต่อมา นักวิทยาศาสตร์ได้

14. Alain GÉRAUDELLE, op. cit.

15. การใช้คำที่มีความหมายขัดแย้งที่ไม่สอดคล้องกัน เรียกว่า oxymore (ปฏิพจน์)

16. ตามทฤษฎีวิวัฒนาการของชาร์ลส์ ดาร์วิน (Charles Darwin) ซึ่งเป็นที่ยอมรับกันแพร่หลายในศตวรรษที่ 19 ผู้ที่แข็งแกร่งกว่าจะเข้ามาสืบทอดผู้ที่อ่อนแอกว่า

เรียกเป็นการสะกดจิต (hypnotisme) หรือ spiritisme หรือ suggestion¹⁷ Le Horla จึงอาจเป็นได้ทั้งโรครบาศ (เช่นโรคอหิวาต์) พลังทางไสยศาสตร์ (force occulte) ที่ดูดกลืนและเข้าสิงผู้คน ผิดดูดเลือดซึ่งดูดชีวิตผู้คน มันจึงเป็นสิ่งที่คุกคามคนทั้งโลกไม่เพียงแต่เฉพาะปัจเจกชนเท่านั้น ด้วยเหตุนี้ ตัวละครจึงได้สรุปว่า “*Le règne de l'homme est fini.*”

Le Horla เป็นงานฟองดาตติก่อนเรื่องสุดท้ายของโมปาสซองต์ ซึ่งแสดงให้เห็นวิวัฒนาการทางด้านการเขียนงานของเขาที่มีความสมบูรณ์มากที่สุด มีผู้ตั้งคำถามว่า การที่เขาเขียนเรื่องของตัวละครซึ่งมีอาการทางประสาทเช่นเดียวกับตนเอง แสดงว่าโมปาสซองต์เขียนงานในขณะที่เขาเป็นบ้าใช่หรือไม่ คำตอบก็คือ ไม่ใช่ โมปาสซองต์เขียน *Le Horla* ในขณะที่เขายังมีสติสัมปชัญญะครบถ้วน ทั้งนี้เพราะคนบ้าย่อมไม่อาจสร้างงานซึ่งใช้กลวิธีการเล่าเรื่องที่ซับซ้อนและมีความผสมผสานกลมกลืนได้ถึงขนาดนี้ คนบ้าย่อมวังวนเหตุนิพพานและความเป็นจริง แต่โมปาสซองต์กลับใช้เหตุผลแนววิทยาศาสตร์ เพื่อนำเสนอเหตุการณ์ซึ่งไม่ว่าจะเข้าใจได้ในโลกแห่งความเป็นจริง *Le Horla* ได้รับการยกย่องให้เป็นหนึ่งในนิยายวิทยาศาสตร์เรื่องแรก ๆ ของตะวันตก เนื่องจากการตีความว่า *Le Horla* นั้นคือมนุษย์นอกโลกพันธุ์ใหม่ ในเรื่องของศิลปะการประพันธ์นั้น โมปาสซองต์ละทิ้งวิธีการเล่าแบบซ้อนเรื่อง (récit cadre) ตามสมัยนิยมในยุคนั้น และหันมาใช้วิธีการเล่าเรื่องโดยตรง (récit direct) ซึ่งเป็นการสื่อสารทางตรงระหว่างผู้เล่าเรื่องและผู้อ่าน โลกเหนือธรรมชาติของเขามีได้มาจากปัจจัยภายนอก ไม่ใช่ผีที่มาแลบลิ่นลั่นตาทำให้ผู้อ่านตกใจกลัว สิ่งซึ่งมองไม่เห็น ไม่เคยปรากฏรูปร่างหน้าตาซึ่งบรรยายในเรื่องนั้น กลับสามารถปลุกความกลัวในส่วนลึกของผู้อ่านได้มากกว่าเรื่องผีทั่วไป ด้วยเหตุนี้ รูปแบบและ

17. suggestion คือ การออกคำสั่งแก่ผู้ถูกสะกดจิตเพื่อให้ทำตาม หรือเกิดเหตุการณ์ที่ผู้สะกดจิตต้องการ ในยุคนั้น การสะกดจิตเป็นที่ยอมรับกันแพร่หลายเนื่องจากการทดลองของนายแพทย์ชาร์โกต์ (Charcot) และกลุ่มแพทย์ที่เมือง Nancy โมปาสซองต์เคยเข้าฟังในชั้นเรียนของชาร์โกต์เป็นเวลา 2 ปี ที่โรงพยาบาล Salpêtrière กรุงปารีส ส่วนเมสมาร์ (Mesmer) ได้ทดลองการส่งกระแสพลังแบบ spiritisme จนเป็นที่รู้จักกันแพร่หลายในฝรั่งเศส

เนื้อหาในงานฟองตาสติกของโมปาสซองต์จึงใกล้เคียงกับงานฟองตาสติกในศตวรรษที่ 20 จึงทำให้เขาได้รับการยกย่องให้เป็นนักเขียนฟองตาสติกสมัยใหม่ (fantastique moderne) คนแรกของศตวรรษที่ 19